

Տ. ՎԱՋԳԵՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԻՐՉԱԽԱՆՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ՎԱՅՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՍԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(24 ապրիլի, 2024 թ.)

Յամուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Այսպէս ասէ Տէր Տէր ցոսկերսդ ցայդոսիկ.
Ահաասիկ ես ածից ի վերայ ձեր շունչ կենդա-
նի. եւ տաց ի ձեզ ջիւս, եւ ածից ի վերայ ձեր
մարմինս, եւ ձգեցից ի վերայ ձեր մորթ. եւ տաց
զոգի Իմ ի ձեզ, եւ լինիջիք ի կենդանի...»

(Եզեկ. Լէ. 5):

Սիրելի՛ հավատացյալներ, այս խոսքերն ընթերցեցինք Եզեկիել մար-
գարեի գրքից, որը նկարագրում է Բաբելոնում գերության մեջ ապ-
րած հրեաների վիճակը, երբ քանդվել էին Երուսաղեմի տաճարն ու պա-
րիսպները: Օտարության մեջ հրեաները սաղմոսներ էին երգում եւ հի-
շում Երուսաղեմն ու Իսրայելը: Այդ նեղությունների ընթացքում Աստված
Եզեկիել մարգարեին երեւաց եւ վերցրեց նրան, տարավ մի բաց դաշտ,
որտեղ ամենուր մարդկային ոսկորներ էին թափված, եւ ասաց. «Այս-
պէս է ասում Տէր Աստուած այդ ոսկորներիդ. «Ահա ես ձեզ վրայ կեն-
դանի շունչ եմ բերելու, ձեզ ջղեր եմ տալու, ձեզ վրայ միս եմ բերելու
եւ մաշկ քաշելու, Իմ հոգին եմ տալու ձեզ եւ դուք կենդանանալու էք»
(Եզեկ. Լէ. 5): Այս խոսքերը հետագայում իրականություն դարձրեց պար-
սից Կյուրոս թագավորը. Բաբելոնը վերջնականորեն ջախջախվեց, եւ
հրեաները վերադարձան Երուսաղեմ, որտեղ Եզրաս քահանայի եւ Նե-
եմի իշխանի միջոցով կարողացան վերականգնել ինչպես Երուսաղեմի
պարիսպները, այնպես էլ Սողոմոնի տաճարը:

Այդ մեծ խորհուրդը բնորոշ է նաեւ մեր ժողովրդի այսօրվա մեծ ցա-
վին ու վշտին: Այսօր մեր ազգը Հայաստանում եւ Սփյուռքում հիշատա-

կում է մեր Սուրբ նահատակներին, որոնք ցեղասպանվեցին Թուրքիայում 1915–1923 թվականներին, եւ մենք զրկվեցինք հազարամյակների մեր հողերից, մեր բնօրրանից: Օսմանյան թուրքերի կողմից ծրագրված ցեղասպանության ընթացքում ունեցանք մեկ ու կես միլիոն զոհ, չխնայվեցին ո՛չ կանայք, ո՛չ ծերերը եւ ո՛չ երեխաները: Ունեցանք նաեւ մշակութային եղեռն. քանդվեցին մեր տաճարները, ավերվեցին սրբավայրերը, հրո ճարակ դարձան հազարավոր ձեռագիր մատյաններ, ավերակների վերածվեց մեր ծաղկուն Հայաստանը:

Եւ այս ապրումները մենք նմանեցնում ենք Բաբելոնում իսրայելացիների կրած տառապանքներին, մեր առջեւ բացվում է այդ մեծ ողբերգությունը: Հայերի մի ստվար մասը մազապուրծ եկավ Արեւելյան Հայաստան, սակայն այստեղ էլ տարբեր հիվանդությունների ու համաճարակների զոհ դարձավ: Եւ այն պահերին, երբ շատերը մտածում էին, թե արդեն ամեն ինչ ավարտված է հայության համար, Աստված օրհնեց մեր ժողովրդին եւ վերականգնեց Հայոց պետականությունը պատմական Հայաստանի արեւելյան հատվածում: Մեր ժողովուրդը կարողացավ վերագտնել իր բնօրրանը, իր պատմական հողերի այս մի հատվածի վրա վերականգնեց պետականությունը, հիմնեց Հայաստանի Հանրապետությունը եւ ամոքեց վերքերը: Հանրապետությանը հաջորդած խորհրդային տարիները Հայաստանի համար, գուցե դժվարություններով, սակայն օրհնաբեր տարիներ եղան մեր ժողովրդի համար, քանի որ գործում էր Աստծու օրհնության փրկության խորհուրդը: Մենք մտանք Խորհրդային Միություն որպես ազրարային մի երկիր, բայց դուրս եկանք իբրեւ ատոմային էներգետիկա ունեցող երկիր, մտանք ծխական դպրոցներով, դուրս եկանք Գիտությունների ազգային ակադեմիայով: Ավերված Հայաստանը վերականգնվեց եւ կարողացավ իրեն գտնել ցեղասպանությունից հետո, վերականգնվել ու դառնալ ինքնիշխան պետություն:

Ինչպես Աստված Եզեկիել մարգարեին ասում է. «Ահա ես վերցնում եմ Իսրայելի տունը ազգերի միջից, որոնց մէջ մտել էին, հաւաքելու եմ նրանց իրենց շուրջը գտնուող բոլոր ազգերից ու տանելու եմ Իսրայելի երկիրը: Նրանց դարձնելու եմ մէկ ազգ՝ իմ երկրում...» (Եզեկ, ԼԷ. 21–22):

1930–1970-ական թվականներին, մարգարեական տեսիլքի համաձայն, Աստված աշխարհի տարբեր կողմերից հավաքեց մեր ժողովրդին, բերեց պատմական Հայաստանի այս հատվածը, որտեղ հայերը շարու-

նակեցին ապրել եւ կերտել հայրենիքը: Համոզված եմ, որ այս աստվածային շնորհն էր, որ հետագայում արդարության վերականգնման համար մեզ հնարավորություն տվեց ազատագրել Արցախը, ամրացնել եւ հզորացնել Հայաստանի Հանրապետությունն ու Արցախը:

Սա մեր հայրերի Աստծու տեսիլքով տրված եւ Սուրբ Գրքի օրենքներով շարժվող, մեր ժողովրդին փոխանցված օրհնությունն էր: Ինչ եղավ հետագայում, ինչպես կորցրինք Արցախը, ինչո՞ւ այսպիսի իրավիճակների առջեւ կանգնեցինք: Ինչո՞ւ տեղի ունեցավ Հայոց ցեղասպանությունը՝ Մեծ եղեռնը, մենք դրա մասին էլ պիտի մտածենք, խորհենք, որպեսզի ապագայում կարողանանք խուսանավել նման իրավիճակներից եւ թույլ չտալ, որ օտարները մեր պատմական հայրենիքում ցեղասպանության ենթարկեն մեզ:

Սիրելի՛ հավատացյալներ, հիշատակի եւ ոգեկոչման շատ հուշարձաններ ունենք աշխարհի տարբեր անկյուններում: Ապրիլի 24-ին հավաքվում ենք Ծիծեռնակաբերդում՝ հիշատակելու մեր Սուրբ նահատակներին: Սուրբ նահատակներ, քանի որ 2015 թվականին Ամենայն Հայոց Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի եւ Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ Ա.-ի օրհնությամբ եւ բարձր տնօրինությամբ սրբադասվեցին եւ միացան մեր այն սուրբ զորքերին, նահատակներին, որոնք երկնքից շարունակում են բարեխոս լինել ու պաշտպանել մեր սիրելի Հայաստանը:

Ինչպես Մեծի Տանն Կիլիկիո երջանկահիշատակ Գարեգին Ա. Հովսեփյանց Կաթողիկոսն էր ասում. «Երբեմն ազգերին եւ անհատներին պատուհասած վիշտն ու տառապանքը դառնում են դաստիարակչական արժեք»: Հիրավի, միշտ չէ, որ հիվանդությունը մահ է բերում: Շատ անգամ հիվանդությունը, տառապանքն ու վիշտը դաստիարակում են մեզ ու վերստին բերում դեպի ճշմարտությունն ու լույսը, որպեսզի ապրենք եւ գործենք այնպես, որ թույլ չտանք այս ամենի կրկնությունը: Իսկ դրա համար ի՞նչ է հարկավոր: Պետք է, որ մենք՝ եկեղեցականներս, մեր հավատացյալներին շարունակենք ուսուցանել Սուրբ Գիրքը, նրա ամբողջական խորհուրդը: Որպեսզի հավատացյալներն ապրեն ոչ թե այս ու այն քաղաքական, կուսակցական, հասարակական շարժումների գաղափարներով, այլ հենց Սուրբ Գրքով, նրա խորհուրդներով ու խորհրդաբանություններով:

Իսրայելի մարգարեները պատմական իրադարձություններին նայում էին Սուրբ Գրքից բխող լույսերի միջոցով: Այս ճանապարհն են տես-

նում նաեւ այսօրվա հրեա ուսուցիչները՝ րաբբիները: Մենք խորը պիտի թափանցենք Սուրբ Գրքի իրադարձությունների մեջ, վերադառնանք մեր հոգեւոր արմատներին, որպեսզի տեսնենք Աստծու խորհուրդները, լսենք Նրա ձայնը, մեր պատմության այդ ժամանակներն ընկալենք Աստվածաշնչի ուղիներով:

Թեեւ այս օրերին շատ բան է խոսվել, ու թերեւս շատ բան կա ասելու, բայց մենք խնդրենք մեր Սուրբ նահատակների բարեխոսությունը, որ առավել իմաստություն մեր առաջնորդները, որ մեր ժողովուրդը լցվի սիրով, համերաշխությամբ եւ կարողանա պահել, պահպանել Հայաստանը, որպեսզի ապրենք ու արարենք մեր երկրում, որ աշխարհի տարբեր երկրներում ծվարած հայությունը վերադառնա Մայր Հայրենիք, որ Տիրոջ օրհնությամբ ավելանանք ու շատանանք: Կարոտելով Մասիսին՝ շարունակենք սիրել Արագածը, երազելով Վանա լիճը՝ խնամքով պահենք Սեւանը, թախծելով Մուշի ու Անիի համար՝ չմոռանաք Վաղարշապատն ու Գյումրին: Եւ ամենակարեւորը՝ երբ գտնվում ենք Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիրում կամ Եռաբլուր պանթեոնում, մեր խղճի մտոք խորհրդածենք, թե ինչ պիտի անեինք, որ չարեցինք, եւ ինչ ունենք անելու, որ պիտի անենք գալիքի տեսիլքով, գալիքի ապրումներով, եւ երբեք չվախենանք, շարունակենք ապրել մեր Հիսուս Քրիստոսով, որ հաղթեց մահվանը եւ մեզ կյանք պարգեւեց:

Թող Տիրոջ շնորհը եւ մեր Սուրբ նահատակների բարեխոսությունը սիրելի ժողովրդի հետ լինեն այժմ եւ հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

